

18.03.2022

Inden Rusland invaderede Ukraine, var EU på vej med en militær mission. Hvad betyder det for Danmark?

Hvorvidt Danmark kan deltage i fredsbevarende operationer afhænger af, hvem der leder dem. Under det danske forsvarsforbehold vil Danmark ikke kunne deltage i Ukraine, hvis disse ledes af EU.

Skrevet af

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉️ ditte@thinkeuropa.dk

EU I UKRAINE

EU har iværksat en række hidtil usete tiltag efter Ruslands invasion af Ukraine. På kort tid er EU's ledere blevet enige om at indføre sanktioner både rettet mod individer og institutioner. EU har også for første gang aktiveret bestemmelsen om midlertidig beskyttelse og derved givet ukrainske flygtninge ret til at opholde sig og rejse frit i EU, samt adgang til arbejdsmarked, skole, mv. Endelig har EU for første gang nogensinde besluttet at sende våben til en konflikt i et tredjeland, idet den ukrainske hær er blevet lovet våben for 450 millioner euro.

EU's engagement i Ukraine strækker sig dog længere tilbage end den nuværende konflikt, og EU's engagement i Ukraine er accelereret betydeligt, siden Rusland annekterede Krimhalvøen i 2014.

Ukraine er et prioritetsland i den europæiske naboskabspolitik og har siden 1994 haft en Partnerskab- og Samarbejdsaftale med EU. For at udbygge samarbejdet indgik EU og Ukraine i 2014 en associeringsaftale der trådte i kraft i 2017. Indbygget i associeringsaftalen er en frihandelsaftale, som sikrer Ukraine adgang til EU's indre marked.

Udover det løbende samarbejde har EU også iværksat en række ekstra tiltag i Ukraine. EU har siden 2014 kørt en rådgivningsmission i Ukraine (EUAM Ukraine), der har til formål at reformere den civile sikkerhedssektor og yde strategisk rådgivning og støtte til civilsamfundsreformer. Missionen træner for eksempel det ukrainske politi og støtter samarbejde mellem politi og civilsamfund. Da EUAM Ukraine er en civil mission, bidrager Danmark til den med både penge og personel.

I december 2021 besluttede EU at give yderligere 31 millioner euro i bistand til Ukraine under den Europæiske Fredsfacilitet. Formålet med støtten er at styrke den ukrainske hærs kapacitet til at agere i krisesituationer samt at styrke dens kapacitet til at samarbejde med EU ledede missioner og operationer. Da der er tale om en bistandsmission deltager Danmark.

I månederne op til Ruslands invasion af Ukraine annoncerede EU's udenrigschef Josep Borrell, at en EU-ledet militærtræningsoperation var under forberedelse. Borrell understregede, at han planlagde at stille forslag om en "EU Military Advisory and Training Mission" i Ukraine. Missionen nævnes også i rådskonklusioner fra slut-januar 2022. Den militære træningsmission, hvor EU skulle træne soldater i Ukraine, blev aldrig iværksat, da den blev overhalet af Ruslands invasion. I dag er den, grundet

Ruslands invasion, ikke aktuel at gennemføre. Danmark havde dog sandsynligvis måtte stå uden for denne mission på grund af forsvarsforbeholdet og ville hverken kunne deltage med personel eller finansiering.

ET KIG FREMAD

Det er stadig er for tidligt at sige, hvordan efterspillet i Ukraine bliver, og hvilken militær rolle EU (om nogen) kommer til at spille. Bliver der f.eks. tale om en egentlig fredsftale, en "såkaldt" frossen konflikt eller et langstrakt forløb, hvor militære konflikt med jævne mellemrum blusser op igen?

Men det står dog allerede klart, at det ikke kun er Danmark, der ønsker at bidrage til at sikre fred og stabilitet i Ukraine. Det ønsker EU-landene og dermed EU også. Det eneste land, der for alvor har taget hul på debatten, er Polen, hvor landets vice-statsminister Jaroslaw Kaczynski inden Polens, Sloveniens og Tjekkiet's rejse til Kiev luftede ideen om en NATO-ledet operation eller en mission støttet af en "større international struktur". Som det fremgår, er det uklart, hvornår og i givet fald af hvem en sådan mission vil skulle sættes i værks.

Af de skrinlagte planer om en militær træningsmission i Ukraine er det imidlertid, klart, at der er villighed blandt EU-landene til at gå ind med militære operationer, og det er heller ikke utænkeligt, at en sådan militærtræningsoperation kunne komme i tale igen i fremtiden. EU kan bygge på en lang erfaring med militære operationer ligesom Unionen har erfaring med fredsbevarende indsatser fra dens mangeårige engagement på Balkan (EUFOR). EU overtog ansvaret for den fredsbevarende indsats fra NATO. Dertil kommer, at indsatser ledet af NATO kan vise sig svære at acceptere for det russiske styre, og at der også vil være en forventning fra NATOs side om at EU-landene aktivt tager ansvar for at sikre stabilitet i deres nærområder. EU-landenes ønske om, at de i fællesskab ønsker at være en aktiv spiller, Unionens erfaring og den mulige russiske modstand mod en NATO ledet operation gør EU, sammen med OSCE, til en oplagt aktør i Ukraine.

Det må derfor forventes, at EU også fremadrettet vil ønske at bidrage med militære operationer i Ukraine. EU's fremtidige engagement i Ukraine kan vise sig at få konsekvenser for dansk engagement, da Danmark, grundet forsvarsforbeholdet, vil være afskåret fra at deltage i militære operationer ledet af EU.